

LTSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija
Širvintų rajono skyrius
Musninkų vidurinės mokyklos pirminė organizacija

I G N A S Š E I N I U S

F. Vaicėkauskienė

Širvintos
1986 m.

ŠEINIUS IGNAS / tikr. Jurkūnas/ gimė 1889.04.03 Šeiniūnuose /Širvintų rajonas/, mirė 1959.01.15 Stokholme. Lietuvių rašytojas. 1916-1919 m. lietuvių draugijos nukentėjusiems nuo karo šelpti įgaliotinis Stokholme. 1919-1927 m. dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Danijoje, Suomijoje, ilgiausiai Švedijoje. 1933-1934 m. laikraščio "Lietuvos aidas" redaktorius. 1935-1939 m. Klaipėdos kr. gubernatūros patarėjas. Nuo 1940 metų vėl gyveno Stokholme. Reikšmingiausia ankstyvoji kūryba. Šeinius - ryškiausias impresionistinės pasaulėjautos ir stiliaus prozaikas-lietuvis. Romane "Kuprelis" /1913, II-IV pataisytas leidinys 1932 m./, apysakose "Vasaros vaisės", "Bangos siaučia", apsakymų rinkinyje "Nakties žiburiai" /visi 1914 m./ vyrauja meilės, menininko likimo, gyvenimo prasmės temos, pabrėžiamas žmogaus ryšys su gamta, daug dėmesio skiriama nuotaikai, lyriniams išgyvenimams. Jis vienas pirmųjų lietuvių prozoje sukūrė veikėjų - inteligentų psichologinius paveikslus. Romane "siegfriđ Immerselbe" atsinaujina /1934/ fantastikos, grotesko priemonėmis išjuokia rasizmo teorijas, vokiečių fašistų ideologija. Novelių knygoje "Aš dar kartą grištu" ir komedijoje "Diplomatai" /abi 1937 m./ ataispindi Šeiniaus gyvenimas užsienyje, patirtis, etiudų rinkinyje "Tėviškės padangėje" /1938/ - vaikystės išpūdžiai. Dar parašė publicistikos, grožinių kūrinių švedų kalba. Po 1940 metų paskelbė antikomunistinių raštų.

Igno šeiniaus motina - Marytė Brasiūnaitė gimusi Kaimynėlių kaime. Šeimoje augo vyresnis Ignas ir sesuo Pranė. Ignasius buvęs labai gabus, tėvai norėję pamokyti. Kaibaigė Musninkų pradinę mokyklą, išnuomoję savo žemę, tėvai su šeima išvažiavo į Vilnių, kad sūnus galėtų mokytis. Juozapas Jurkūnas dirbo staliumi, motina patarnaudavo ponams skalbdama, tvarkydama kambarius, pardavinėdavo gatvėje slyvas ir pan. Baigęs gimnaziją, Ignas Jurkūnas studijavo Maskvos universitete, bendradarbiavo tuometinėje spaudoje, sukūrė geriausius savo kūrinius.

1970 m. "Vagos" leidykla išleido Igno Šeiniaus romaną "Kuprelis" ir apysaką "Vasaros vaisės". Įžanginiame straipsnyje A.Vaitiekūnienė mini, kad Ignas Jurkūnas /Šeinius/ baigė Musninkų pradinę mokyklą. Apysakoje minimi šios apylinkės vietovardžiai: Musės upė, Gataukiškio miškas, Ražapievė, Neris, Širvinta, Pypliai, Neveronys ir kt. Nesunkiai atpažįstami Memrininku vardu vadinami Musninkai, Žirnavės - Kernavė. Tačiau kurgi Kiečių kaimas, kur Pelėdiškis? O romano, apsakos, apsakymų veikėjai ar neturėjo prototipų?

Teko skaityti kūrinius, rašytus prieš 70 metų, rasti atitikmenis gamtos peizažuose, lyginti rašytojo kalbą su vietos žmonių kalba. Apklausinėjus virš 30 seniausių Musninkų ir Bagaslaviškio apylinkių žmonių, susidaryti Igno Jurkūno, pagal gimtąjį kaimą pasivadinusio Šeinium, čia praleistų gyvenimo metų vaizdą. Kūriniuose minimi veikėjai turi prototipus, kurių tik vieną beteko susitikti. "Vasaros vaisių" veikėjų prototipai vienas po kito tik prieš keleris metus pasi-

traukę iš gyvenimo.

"Tarybinis literatūros mokslas impresionizmo ir ekspresionizmo kryptims iki šiol yra skyręs ne per daugiausia dėmesio. Šių krypčių atžvilgiu ilgai laikytasi negatyvaus nusistatymo, kuris savo ruožtu neskatino konkrečios jų analizės. Pastaruoju metu atidžiau įsižiūrėję į modernizmą, pradėję jame skirti pažangias ir reakcingas tendencijas, tarybiniai literatūros tyrinėtojai pakeitė pažiūrą į impresionizmą ir ekspresionizmą, surasdami juose pažangioms pozicijoms primateios ideologijos ir daug vertingų meninės išraiškos atnaujinimo elementų. Abi šios kryptys šiandien traktuojamos kaip reikšmingi pasaulinės estetiškos kultūros faktai, kaip veiksniai, įbrėžę žymę nūdienos mene".

Tai žodžiai iš 1977 m. pasirodžiusios Janinos Žekaitės studijos "Impresionizmas ir ekspresionizmas lietuvių prozoje".

Jeigu ne Igno Šeiniiaus kūryba, impresionistinės krypties kūriniai vargu ar būtų buvę pastebėti nors negausioje to meto lietuvių prozoje. Žinia, kad Ignas Šeinius baigė Musninkų pradinę mokyklą ir "Vasaros vaisėse" taip vaizdžiai nupiešta Musė, minima Rožapievė, Gotaukiškis, nesunkiai atpažįstami Maurininkai /Musninkai/, Žirnavė /Kernavė/ paskatino paieškoti žmonių, prisimenančių rašytoją. O "Vasaros vaisės" parašytos 1914 m. Teko apeiti ne vieną kaimą, kol surastas tikrasis Kiečių vardu vadinamas kaimas. Tai Kaimynėliai. O čia visi vyresnio amžiaus žmonės bent girdėję apie Igną Šeinių.

"Vasaros vaisės". Kuprelis. V. 1970. J.Žekaitė. Impresionizmas ir ekspresionizmas lietuvių prozoje - "Lit-ra ir kalba". t.14, 1977.

KAIP VERTINAME IMPRESIONIZMĄ IR ŠEINIAUS KŪRYBĄ

"Impresionizmas /pr.impresion - įspūdis/ - buržuazinė meno ir literatūros srovė, pirmiausia kilusi Prancūzijoje XIX amž. antroje pusėje. Meno uždaviniu impresionistai laikė betarpišką, dažnai siaurai asmeninių menininko ir rašytojo įspūdžių perteikimą, subtiliausių jo pergyvenimų, pojūčių ir nuotaikų atspalvių pavaizdavimą. Geriausiuose savo kūriniuose, ypač tapybos darbuose, perteikdamas tikro gyvenimo jūtimo tiesą ir kartais juose pasiekdamas gilių realistinių apibendrinimų, impresionizmas, kaip srovė, vis dėlto nukrypo į natūralistinį gyvenimo reiškinių vaizdavimą". Taip šią literatūrinę srovę apibūdino L.Timofejevas ir N.Vengrovas "Literatūros mokslo terminų žodynelyje".

Impresionizmu ir kai kuriomis kitomis kryptimis tarybinis literatūros mokslas mažai domėjosi, šią literatūros kryptį skyrė prie reakcinio meno.

Lietuvių literatūroje impresionizmo vertinime pirmasis žodį tarė Matas Grigonis. Jo manymu, naujoji literatūros kryptis susieta su miesto kultūra, nervinga psichika, fatalizmu. Tik 1977 metais pasirodęs Janinos Žekaitės darbas "Impresionizmas ir ekspresionizmas lietuvių prozoje". Čia autorė duoda įvairių šalių ir skirtingų laikotarpių literatūros mokslininkų šios krypties vertinimą.

"Impresionizmą suprantant kaip stilių, pasakojimo techniką, neatkrinta pasaulėžiūros ir tematikos svarba. Kai kada šie faktoriai net lemia esmę. Tačiau impresionizmas, kaip ir kiekviena meno kryptis, yra vientisas, atnaujinęs poetiką reiškinys. Jis stimuliuoja subjektyvumą ir savivalę mene, tačiau pats

įkvėptai atkūrė objektyvų, intensyviai besikeičiantį pasaulį, įteisindamas pastabumą išorinio ir vidinio gyvenimo reiškiniams, jo procesui. Impresionizmą galima kaltinti nebent nepakankamu teorijos aiškumu, tuo, kad jis griežtai neatsiribojo nuo sąmoningo, programinio individualizmo".

J.Žekaitė

19 psl.

Jeigu ne Igno Šeinius kūryba, impresionistinės krypties kūriniai vargu būtų buvę pastebėti nors ir negausioje to meto lietuvių prozoje. Pirmuoju šios krypties kūriniu yra laikomas Šatrijos Ragana vaizdelis "Dėl ko tavęs čia nėra?", išspausdintas 1898 m. "Varpe". Š.Ragana, J.Biliūnas, A.Vienuolis pirmieji pradėjo kurti pirmuoju asmeniu, tuo kūrinius padarydami nuoširdesniais, leido jausmingiau suvokti vaizduojamąją medžiagą. Jeigu Šatrijos Ragana kūrinėliu "Dėl ko tavęs čia nėra?" pradėjo emocingą, sujausmintą tikrovės vaizdavimą, tai Kazys Puida apsakymų rinkiniu "Ruduo" įnešė minoriškas nuotaikas, lyrizmą į mūsų literatūrą. Jų impresionizmas savo turiniu bei idėjomis artimas realizmui. Trumpalaikę duoklę impresionizmui atidavė V.Krevė, L.Gira, B.Sruoga.

Ištikimiausias krypties atstovas - Ignas Šeinius. Jis bendradarbiavo "Viltyje", "Aušrinėje", kūrinius spausdino "Vaivorykštėje" ir "Pirmajame bare", todėl buvo persiėmęs tuo metu madingu apolitiškumu. Rašytojas daug dėmesio skyrė kūrinio formai, daug taisė. Geriausias ankstyvųjų kūrinių yra romanas "Kuprelis". Tai meilės ir gantos sujungimas į vientisą kūrinį. Šį romaną autorius parašė turėdamas 20-21 m.

metus, gal todėl kūrinys su tokiu jaunatvišku sentimentalumu vaizduojami Kuprelio meilės pergyvenimai. Mintis sukurti "Kuprelį" kilo "iš tikrovės", nes, pasak autoriaus, Kuprelis "yra tikrai gyvenęs... Šeiniūnuose tą malūną iš mažens pro langą matydavau. Labai jį mėgau." Atrodytų, kad veiksmai vyksta XX amž. pradžioje, tačiau Gundės tėvas Gervydis skaito 1884 m. "Aušros" numerį, kovojama dėl lietuvių kalbos teisių, rodytų XIX amž. pab. Pagrindinis veikėjas Olesis, vargonininkas, vėliau malūnininkas, pamilsta pasiturinčio valstiečio dukterį Kunigundą, nori ją vesti, bet Gundės tėvai pasipriešina šitai draugystei su ligotu ir žemesnės socialinės pakopos žmogumi. Romane gausybė klausimų, kodėl graži, turtinga ir protinga Gundė pamilo nelaimingą žmogų, kodėl veržėsi už jo ištekėti, kodėl paliko Kuprelį tokiomis dramatiškomis aplinkybėmis. Tai ryškus impresionizmo pasireiškimas - gyvenimą vaizduoti realiai, bet yra daug klausimų, į kuriuos niekas negali atsakyti. Kuprelio paveikslas labai tikras, bet nebūdingas tikrovei. Romane daug romantizmo bruožų: paslaptingas gyvenimas malūne, poetiškas Olesio paveikslas, romantiškai išgyventa meilė Gundei, kuri daugiau sukurta savo svajonių vaizduotės ir pan. Gyvenimas Kupreliui yra prasmingas dalykas. Jis nenori išnykti, nepalikęs jokio pėdsako. Pasakoja savo meilės istoriją Ignasiui tik todėl, kad jis gal ką parašys apie jų meilę. Kuprelis svajoja apie naudingos mašinos sukūrimą, turi jos brėžinius, nori prasiskverbti į žmogaus ir visuomenės gyvenimo paslaptis.

Kūrinyje žymią vietą užima gamta. Gamta tarsi atsiliepia į jautriausius Olesio širdies virpėjimus, gamtos spalvos atitinka šviesias ir tamsias pagrindinio herojo nuotaikas. Gyvas, detalus peizažas romane visada atitinka žmogaus nuotaikas.

Subtiliausiais žmogaus pergyvenimų niuansais žavi mus apysaka "Vasaros vaisės". Šioje apysakoje pasakoja pirmuoju asmeniu ne autorius, o pagrindinis veikėjas Karolis, kuriame daug kur atpažįstamas pats Ignas Šeinius. Apie šį kūrinį Liudas Gira rašė: "Šeinius buvo didžiausioji "Vaivorykštės" jėga, ir jo talentas "Vaivorykštėje" pražydo gražiausiu žiedu. Tasai žiedas - tai lyrinė apysaka "Vasaros vaisės", kuriai nuotaikos žavingumu ir stiliaus grakštumu nėra visoje mūsų literatūroje lygeus to žanro kūrinio". Tokia ilga kelionė iš Maskvos į Vilnių ir iš Vilniaus į Pelėdiškį, ji užima ketvirtadalį apysakos, tačiau ji nenuobodi, nes daug tikrovės scenų, apmąstymų, tokiais paprastais žodžiais kalbama, jie skamba lyg poetiškai, sudaro nuotaiką. Impresionizmas įnešė nuotaiką į sustingusį pasakojimą.

"Važiuoju sodžiu. Šiandien, dabar! Žiūriu į krepšį, ryšulius, sudėtus prie pat slenksčio, ir vis dar lyg negaliu įtikėti, kad jau šįvakar manęs nebebus Maskvoje. O apie vidurnaktį o, jau kur aš būsiu! Rytoj ši šiuo metu ties Vilniumi sustos mano traukinys. Vilniuje užtruksiu neilgam. Kad ir buvęs Lietuvos sostapilis, bet vis tik miestas.

Sodžius! Sodžius!"

Taip apysakos herojus Karolis veržiasi į gimtąjį kraštą, idealizuoja jaunimą, jų dainas ir darbus. Jau kelionėje iš Maskvos Karolio mintyse Julija, todėl ir toliau apysakoje daugiausia psichikos bangavimai, kurie pasiekia kulminaciją, atvažiavus į Pelėdžiškį, nes netikėta linkme pakrypsta Karolio jausmai dėl Julijos laikysenos. Kiek vėl klausimų, kuriuos iškelia menkiausios smulkmenos, smulkiausi psichikos virpesiai išanalizuoti. Domėjimasis psichologija - taip pat impresionizmo bruožas.

"Aš visados rašydavau gamtoje, sėdėdamas kur nors ant ežero kranto ar ant akmens pievoje,- pasakoja rašytojas. - Todėl gamtos pradas mano reikaluose turi tokio didelio vaidmens. Aš rašiau gyvendamas gamtoje ir su gamta. O paskui rudenį ir žiemą perrašinėdavau savo veikalus."

"Kuprelyje" ir "Vasaros vaišėse" daug tiktų vietovardžių. Tai Musės upė, Galdukiškio miškas, Rožapievė, Neris, Širvinta ir kt. O kitas, nors praėjo ilgas laiko tarpas, gali pažinti iš detalaus aprašymo.

"Matau, va, dabar truputį daugiau žemės..." 101 psl.

Net ir šiandien galima atsekti, kad Kiečiais autorius vadina Miničiukus,

143 Mikaliokas

111 psl.

125 Maurininkų malūnas

103 Maurininkų bažnyčios bokštas,

kur, tikriausiai, gyvenę jo dėdės, iš kur jis lankęs Musininkų valsčiaus mokyklą.

Igno Šeiniiaus kūryba lietuvių literatūroje užima ypatingą vietą. "Kuprelis" - pirmasis modernistinis lietuvių romanas, kuriame dar nereikia ieškoti realistinio romano dėsningumą. "Kuprelio" pagrindinę mintį galima suprasti kaip vienišumo ir pesimizmo propagavimą, menininko tragizmą, nuskriausto žmogaus paveikslu gali būti išreikšta idėja - tikrasis grožis ir dvasinės vertybės gyvenime neįvertinamos.

Kaip bežiūrėtume į šį kūrinį, jis svarbus lietuvių romano raidai. Įdomus impresionistinis stilius, turėjęs nemažą poveikį kitiems prozininkams. Lyrinės nuotaikos įnešimas į pasakojimą buvo vėliau pratęstas P.Cvirkos, K.Borutos, J.Paukštelio kūryboje. Svarbios kompozicinės naujovės, darnus komponavimas konkrečios malūno aplinkos ir pasakotojo bei klausytojo.

I.Šeinius daugeliu pasaulėjautos momentų atliepė demokratizmo idealams. Nuo XIX amž. pabaigos ir XX amž. pradžios lietuvių realistų teskyrė padidintas emocingumas. Autorius gyvenimą suprato besikeičiantį, vaizdai suteikė lengvumo, grakštumo, nuosirdžiai suvoktos tikrovės. Impresionistai vaizdo detalumą, siužeto laisvumą išstobulino.

Šitie rašytojo žodžiai paskatino mane mintimis paklaidžioti Musės pakrantėmis, kurios taip dažnai minimos "Vasaros vaišėse". Kodėl rašytojas mini Musės upę? Kodėl baigė Musninkų pradinę mokyklą? Per dvidešimt vienerius darbo metus Musninkų vidurinėje mokykloje gerai pažįstau šias apylinkes, o per keturis darbo metus Bagaslaviškyje teko išvaikščioti Šeiniūnus, ežero pakrantes ir aplinkines vietas.

Ten, kur gimė ir augo Ignas Šeinius, man teko praleisti pirmuosius ketveris savo darbo metus. Žmonių pasakojimai apie

"Kuprelyje" vaizduotą malūną, gerai pažintos vietos, žmonių kalba - viskas, suprantama, buvo panaudota kūrinyje. Dvidešimt vieneri darbo metai Musninkuose leido gerai pažinti ir šias apylinkes. Kodėl Šeinius kūryboje taip dažnai minima Musės upė? Kodėl jis baigė Musninkų pradinę mokyklą? Šie klausimai paskatino mane dar ir dar kartą skaityti atskiras "Vasaros vaišių" vietas.

101 psl. skaitau:

"Matau, va, dabar...

O toks sodžius yra ir šiandien. Tačiau tai ne Kiečiai, o Kaimynėliai. Minėtą peizažą senukai patikslina, nes ažuolyno dabar nėra, vos vienas kitas ažuolas beauga. Realiau šios vietovės aprašymu abejoti netenka. Jį galima atpažinti beveik po 70 metų. Ir toliau paaiškėja, kad į šiaurės vakarus nuo kaimo yra Rožapievė, kurioje ir šiandien dar renka žmonės kmynus, toliau Vidupienis ir Gataukiškio miškas.

"Lig pietų žuvau...

125

Kas tie Maurininkai?

"Toliau, per siaurą geltoną kelią, tąstus senas sodas; už jo prūdas; didelis, ajerais apaugęs; prie jo lenta rūbams velėti. O nuo to prūdo, per laukus taip pat matytus gėtiškas, dangun įsižiūręs Maurininkų bažnyčios bokštas". Psl. 103.

"-Eisim, tamsta, mugės pažiūrėti Maurininkuosna, šiandien antradienis, - kviečia jinai. - Visi eisim." Psl. 124.

Tai Musninkai. Minėto prūdo šiandien tik maža žymė likus, bet senieji gerai atsimena. Ir tie Trejybės atlaidai dar neužmirštami Musninkuose.

Labai realiai atrodo žvejojimo vaizdas. Juk senieji su pasigėrėjimu mina, kokia žuvinga buvusi Musė, kaip dažnai žvejodavę.

Abejoti netenka, kad Šeinius savo kūrybai panaudojo tikroviškus vaizdus, atkūrė daugelį tikroviškų faktų, galimas daiktas, turėjo prototipus, bet gausią faktinę medžiagą atkūrė tuo metu būdinga maniera.

S T A S I O B R A S I Ū N O A T S I M I N I M A I

Ignasius Šeinius - Jurkūnas - mano pusbrolis. Pas mus gyveno Kaimynėliuose. Šeiniaus motina Marytė buvo mano tėvo sesuo. Jų trys broliai: Simas, Antanas ir Juozas. Mano ir Vlado tėvas Simas, anksti mirė. O dėdės Juozo mirė pati. Pradžioje pykosi, o paskui susiuostė ir apsivedė. Dar turėjo du vaikus, jie abu mirė džiova.

Mano brolis Vladas daugiausia gyveno Daubarišky pas bobutę. Man buvo keturi metukai. Dėdės Antano sūnus buvo Vincukas. Dar ir Šeiniaus nuotrauka buvo, bet giminaitės išsivežė Vilniun padauginti. Jurkūnai gyveno silpnai. Vaikas buvo gabus, labai norėjo mokytis. Pas mus gyveno, kai ėjo mokyklon. Baigė rusišką mokyklą Musninkuose. Mokėsi neilgai: vieną ar dvi žiemas. Tėvai turėjo valaką žemės, tercinką atidavė, kai leido Ignasių mokytis. Paskui išnuomavo visą žemę, išvažiavo Vilniun... Tėvas dirbo statyboje, statė namus. Dar buvo duk-tė Pranė.

* Ignasius buvo aukšto ūgio, šviesių plaukų, šatenas, akys mėlynos, plaukus aukštyn šukuodavo. Parvažiuodavo apsilkęs čičiunčia medžiagos švarku. * Kaimas juokėsi iš mumi. Lošdavom gorodkė. Pasidarom 24 pagalius: 12 vienoj pusėj, 12 - kitoj. Turim po 6 kaladėles. Iš jų statom figūras ir mušam jas. Eidavom Musėn maudytis, žvejot. Rinkom ir kmynus.

Juzė Kanclerytė, Felė Ražinskaitė. Skaičiau ir knygoj. Kanclerytė - Sipavičienė, knygoj vadinama Marytė, neseniai mirė Kaune. Laidojo čia. Buvo labai graži. Ignasius išvažiudamas pavogė iš manęs nuotrauką. Ražinskaitė /knygoj -

Rožiuniūtė/ - Jakiūnienė irgi mirė prieš kelis metus. Susitikom rabe. Pajuokavom, pasirinkom knynų.

Knygoj Julė, bet ji buvo Ona Bistrajytė, /1913 m. "Vai-vorykštėje" išspausdintose "Vasaros vaišėse" rašoma: "Mano minčių - svajonių žvaigždutei - Onai B."/ . Jos dėdė buvo kunigas Bistrajis. Kunigavo toli, buvo Amerikoj, mirė ir palaidotas Bagaslavišky. Labai graži buvo Ona, patiko Ignasiui. Išėjo už Lementaužiznos dvarininko Grinevičiaus sūnaus daktaro. Ona buvo šumna. Aukšta, graži, šposininkė. Kalbėjo lenkiškai ir lietuviškai. Jurkūnas nekalbėjo lenkiškai.

Nuvažiavau Vilniun. Ir Ignasius atvažiavęs. Važiuosim pas mus, kaiman. Sako jis man:

- Einam miestan, noriu skrybėlę susipirkt.

Užėjom magazinan. Jis paprašė lietuviškai. Pardavėja lenkiškai prakalbėjo, o jis tada paaiškino rusiškai.

Pelėdiškis - tai Kazliškis prie Širvintų. Aš buvau nuvažiavęs parsivežti atostogoms. Yra knygoj aprašyta) Palėkam-pis - Kancleris. Už Kanclerio buvo ištekejusi Bistrajytės sesuo. Jo brolis kunigavo Širvintose. Buvo labai bagoti. Jurkūno nenorėjo, nes jis buvo iš biednų. Bistrajis dvaro nenupirko, o Kancleris nupirko folvarką ir malūną. Malūną neišlaikė. Bistrajytės vyras Stasys, o kitas brolis veterinorius/jo sūnus dramos teatro aktorius/.

Knygoj ir mane aprašo, vadina Stasiuku. Vincutis buvo kito brolio Antano sūnus. Mažutis. Grodavo armonika.

Rašydavo visur... Mėgdavo dirbt, šienaut pievą. Turi bloknotą, užsirašo. Daug laikraštinių rašė. Supjausto popie-

rių juoston ir rašo. Mėgdavo miegot ant šieno. Žiūrim - žvaigždės krinta. Aš klausiu, ar teisybė, kad žmogus mirė. Jis aiškina man, kaip yra. Prieinam ir prie dievulio. Jis pasakė:

- Joks mokslininkas negali pasakyti, kad nėra, o joks dvasininkas - kad yra. Šokėjas buvo.

Buvo su žmona du kartus atvažiavęs. Graži, švedė. Biški mokėjo lietuviškai. Jis švedišškai kalbėjo kaip reikiant. Buvo trijų valstybių konsulu. Buvo kairesnis, ne komunistas, bet teisybės sakytojas. Parašė straipsnį. Smetonos valdžiai nepatiko. Pasitaikė, kad susirgo. Pasiprašė, kad paliuosutų pasigydyti. Išvažiavo į Šveicariją, o kai grįžo, tai jo vieton buvo paskirtas kitas. Pasiliko Švedijoje gera tarnyba. Lietuvoje turėjo degtukų monopolį. Jį vadino Degtukų karalium. Jis sakėsi, kad pajamos geresnės už ministerio, bet gaila, kad kartu kovojo, o dabar patys draugai pažemino. Pakvietė Klaipėdon gubernatorium. Dirbo ten, bet vėl straipsnį laikraštin įkišo. Vėl paliuosavo.

Norėjau vieną kartą Kaune sugauti. Pasakė, kad yra Šeinius atvažiavęs. Suradau viešbutį ir vaikštinėjau laukdamas. Paėjau toliau, jis iššoko iš viešbučio, aš vijau, bet nepavijau. Laisvės alėjoje tarp žmonių susimaišė. Smarkiai vaikščiodavo. Buvo lengvas.

Kartą, kai buvo atvažiavęs pas mus, pasakė kalbą Musninkų valsčiaus valdybos susirinkime. Buvo valdžios atstovas.

Skaičiau vienoje jo knygoje aprašyta apie Drapą, Grafą ir Narboką. Net ir nupaišyta buvo. O buvo taip:

Vieną vakarą mes abu leidom aitvarą. Kai pritemo sugalvojom ir padarėm "liktarnystę" suklijavom, iš raudono popieriaus, įstatėm žvakutę, uždegėm, pririšom prie aitvaro ir leidžiam. Iš miestelio ėjo išgėrę trys draugai: Kancleris, vadinamas Drapu, Vilkevičius, dėl neturto pravardžiuojamas Grafu ir Bistrajis /Julės - Onos dėdė/. vadinamas Narboku. Vyrai pamanė, kad krinta žvaigždė. Mes lekiam, aitvaras vėl pakyla. Išsigandę suklaupė, sudėję rankas meldžiasi, kad dievulis jiems stebuklą rodo.

Kai Ignasius važiuodavo studijuoti, motina įkišdavo jam pinigų. Vasarą pas mus prabūdavo.

Kai susirgo jaunesnis brolis, tėvas liepė rašyti laišką Ignasiui, kad padėtų. Gydymas brangiai kainavo. Pinigų nesulaukėm. Išgirdom, kad teiraujasi pas savo seserį, ar tikrai serga ir ar reikia siųsti pinigų. Brolis sirgo džiova. Mirė. Paskui ir sesuo susirgo. Gydė Kauno ligoninėje. Pinigų nesulaukėm. Tada tėvas vėl liepė rašyti. Ir aš parašiau iš širdies. Mirė ir sesuo) Abu jauni. O mes pirmo tėvo ir dabar abu gyvenam.

Įdomu, kad niekas niekada apie Ignasių neklausė. Dabar tik pirmą kartą. Visi knygoj aprašyti žmonės neseniai tik mirė.

VLADO BRASIŪNO ATSIMINIMAI

Jurkūnas yra mano pusbrolis. Aš gyvenau daugiausia Daubarišky. Kai nuvažiuodavau ar nueidavau į Kaimynėlius, susitikdavom. Kai studijavo, atvažiuodavo apsivilkęs žaliavotu kostiumu, su blizgančiais guzikais.

Vieną kartą buvau už furmaną, vežiau į valsčių. Jis ten sakė kalbą. Nežinau, ką ten kalbėjo. Dar vieną kartą mačiau Vilniuj. Važiavo tvarkyti "degtukų reikalų".

ELŽBIETOS BARONAITĖS-BRASIŪNIENĖS ATSIMINIMAI

Aš iš Minčiukų. Atsimenu, studentas buvo. Kai atvažiuodavo, ateidavo pas Kanclerius. Kancleris buvo apsišvietęs lietuvis. Jo duktė Juzė buvo labai graži. Jam patiko. Bet Stasys pas Juzę vaikščiojo. Ignasius nelabai gražus buvo. Veidas apačion smailas, kakta plati, užtat protingas buvo.

FELICIJOS BISTRAJYTĖS-AMBRAŽEVIČIENĖS ATSIMINIMAI

Mano manytė buvo Brasiūnaitės Marytės - Jurkūnienės motinos sesuo Pranė. Atvažiuodavo pas Brasiūnus Ignasius. Ona Bistrajytė buvo mano pusseserė. Ignasiui patiko. Bet giminės. Paskui ištekėjo už Lementaučiznos dvarininko sūnaus daktaro.

Pas juos gyveno ir kunigas Bistrajis. Buvom laidotuvėse. Labai prastai laidojo. Ona per karą su vyru bėgo Lenkijon ir mirė kelionėj. Sako, kad širdies liga.

Jurkūno motina mirė Šeiniūnuose. Igno tėvai, kai grįžo iš Vilniaus, nuomos laikas nebuvo pasibaigęs. Labai varginamai gyveno svirnely. Pranešė Jurkūnui, kad motina serga. Su karieta iš Vilniaus atvažiavo aplankyti. Kai mirė, nebuvo atvažiavęs. Tėvas Vilniuje sargavo. Motinaėjo skalbti pas ponus. Su slyvom stovėdavo ant kampo. Kalbėjo, kad knygoj aprašė pusseserę Oną, Brasiūnus ir kitus iš Kaimynėlių.

MARIJONOS TAMOŠEVIČIŪTĖS-BURAČIAUSKIENĖS ATSIMINIMAI

Mokiausi Musninkų mokykloje. Mokytojas buvo jaunas, pavardė Charitonovič. Trylikos metų laikiau egzaminus Maišiagaloj. Buvo atvežti vaikai iš Paberžės ir Musninkų. Igną Jurkūną girdėjau mokykloj, bet dabar neatsimenu, ar kartu baigėm, ar ne.

KAZIO VERIKO ATSIMINIMAI

Čia gyvenu nuo 1926 metų. Igno Šeiniaiūs nesu matęs, bet daug apie jį girdėjau kalbant. Stasio Brasiūno vestuvėse buvo jo sesuo su dukteria. Brasiūnas Stasys mums aiškino, davė apie tokį gyvenimą, kaip dabar gyvename: visų žemė, visi kartu dirba, o pelną pasidalina. Jis apie tai žinodavo iš pusbrolio Jurkūno. Jam pasakodavo, kai atvažiuodavo iš Rusijos, kur jis mokėsi.

BRONIAUS BRASIŪNO ATSIMINIMAI

Mūsų namai priešais Juozo Brasiūno, kur atvažiuodavo studentas Jurkūnas. Aš buvau dar vaikas. Labai gerai atsimenu vieną jo žodį.

Brasiūnai turėjo tokį kelmą, ant kurio sėdėdavo klojimo tarpdury ir vėtydavo grūdus. Atvažiavęs studentas išsinešė tą kelmą, pasistatė ant kiemo ir skaito. Jauniausias Brasiūnų sūnus Oliukas /anksti mirė/ laksto po kiemą ir sako:

- Na co naš kims vzielaš?

Jurkūnas pakėlė galvą nuo knygos, atsisuko į vaiką ir paklausė:

- 6o?

Man buvo keista, kad su tokio mokyto žmogumi nepagarbiai elgiasi vaikas.

Buvo ir daugiau kartų atvažiavęs, dar su žmona iš Švedijos, bet nieko įdomesnio neatsimenu.

JUOZO BARONO ATSIMINIMAI

Igną Jurkūną matydavau, kai atvažiuodavo pas Brasiūnus. Mano tėvas labai daug apie jį pasakodavo. Labiausiai atsime-
nu pasakojimą, kaip Šeinius išgąsdino žmones.

Toliau nuo kaimo, ant smėlio kalvos, kuri yra ties Mus-
ninkų kapinėmis, Šeinius leido aitvarą. Buvo jau tamsus va-
karas. Jis prie aitvaro pritaisė žvakutę, apklijavo raudonu
ir žaliu popieriuku, uždegė ir pririšo prie aitvaro. Jam
labai gražu, matyt, buvo, kad taip ilgai žaidė. Kaimo žmo-
nės, pamatę tokią skraidančią šviesą, manė, kad stebuklas:
iš kapinių žvakės į dangų kyla. Žmonės labai išsigando,
meldėsi, lėkė vieni pas kitus, rodė stebuklą. Kai sužinojo,
iš kur toks stebuklas, vieni spjaudėsi, kad patikėjo, kiti
šaipėsi iš studento, kuris kaip vaikas žaidžia. Bet moky-
tas, tai ir žaidimus gudresnius sugalvoja.

BRASIŪNAS STASYS, SIMONO, gimęs 1896 m. Kaimynėlių km.
Igno Jurkūno pusbrolis.

Parašas

Patvirtinta 1978.05.20 Musninkų apylinkės LDT vykd.k-to

AMBRAEVIČIENĖ/BISTRAJYTĖ FELICIJA, NORBETO, gimusi
Kaimynėlių km. 1887.04.10. Visą laiką gyveno Kaimynėlių km.

Beraštė. Pasirašyta dukters
Bagdonienės

Patvirtinta 1978.05.20 Musninkų apyl. LDT vykd.k-to

BRASIŪNAS VLADAS, SIMONO, gimęs 1899 m. Kaimynėlių km.
Nuo 4 metų amžiaus po motinos mirties gyvena pas senelius
Daubariškių km. Musninkų apyl. Ten gyvena ir dabar. Igno
Jurkūno pusbrolis.

Parašas

Patvirtinta 1978.05.20 Musninkų apylinkės LDT vykd.k-to

VERIKAS KAZYS, JONO, gimęs 1896.03.05. Po žemės dalinimo reformos gyvena Musninkėlių km., netoli Kaimynėlių km.

Parašas

Patvirtinta 1978.05.20 Musninkų apylinkės LDT vykd. k-to

BRASIŪNIENĖ ELŽBIETA, IPOLITO /Baronaitė/. Gimė ir augo Kaimynėlių km. 1902.07.25. Ištekėjo už Igno Jurkūno pusbrolio Brasiūno Vlado. Gyvena Daubariškio km.

Parašas

Patvirtinta 1978.05.20 Musninkų apylinkės LDT vykd. k-to

BRASIŪNAS BRONIUS, STASIO, gimęs 1908.12.02. Gimė ir gyvena Kaimynėlių km. Artimi Brasiūnų kaimynai, pas kuriuos lankydavosi Ignas Jurkūnas.

Parašas

Patvirtinta 1978.05.20 Musninkų apylinkės LDT vykd. k-to

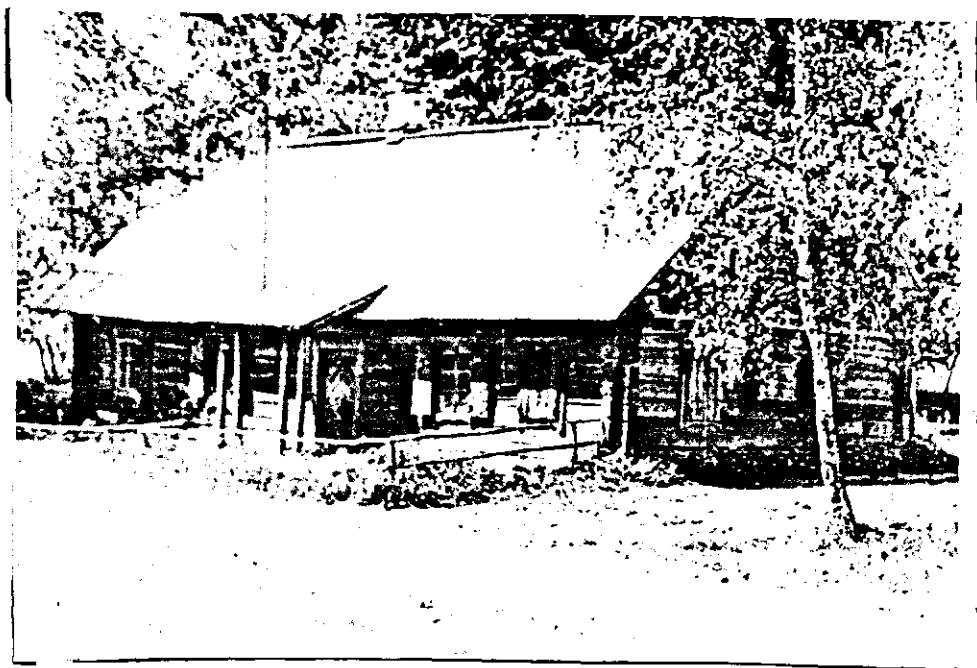
BURAČIAUSKIENĖ - TAMOŠEVIČIŪTĖ MARIJONA, RAPOLO,
gimė ir gyveno Musninkuose. 1895.05.06.

Akla. Pasirašė duktė Tamošiūnienė Regina
Patvirtinta 1978.05.20 Musninkų apylinkės LDT vykd.k-to.

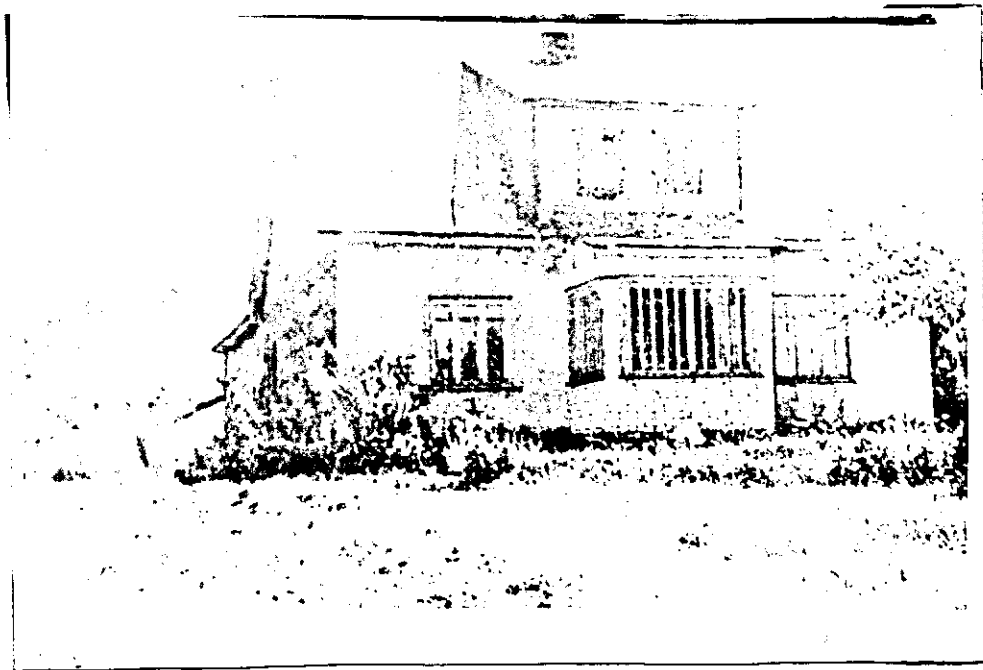
Vaizdas iš Igno Šeiniiaus gimtinės kiemo
į Šeiniūnų kaimą.

Foto M.Vaičelio, 1978.05.15

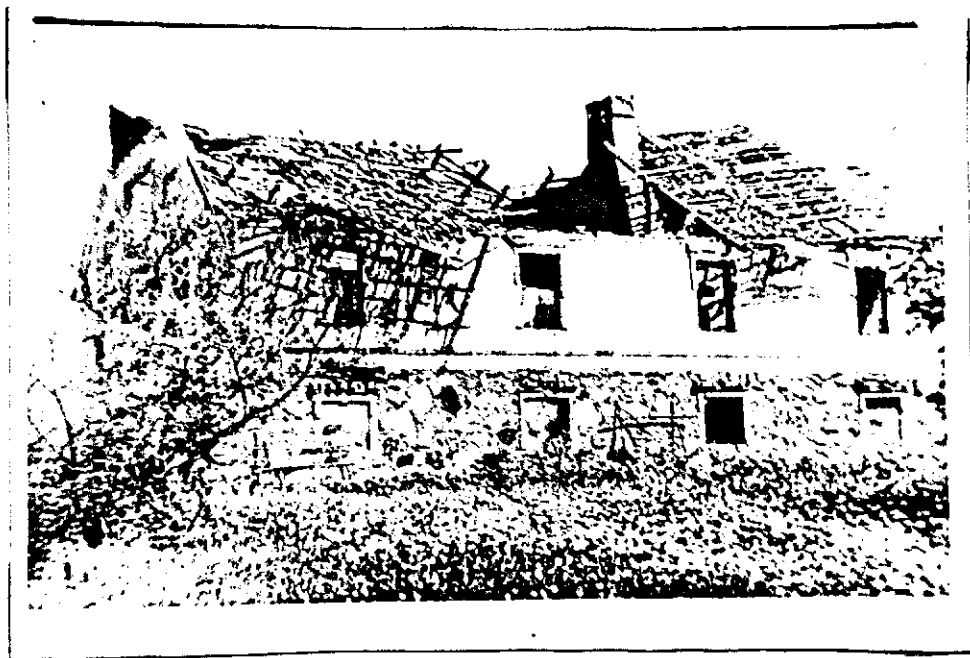
Namas, kuriame viešėdavo I.Šeinius
Kaimynėlių km.

Foto M.Vaičelio, 1978.05.15

Alfonso Šato namas Šeiniūnų kaime. Jis
pastatytas ant Jurkūno namo pamatų.

Foto M.Vaičelio, 1978.05.15

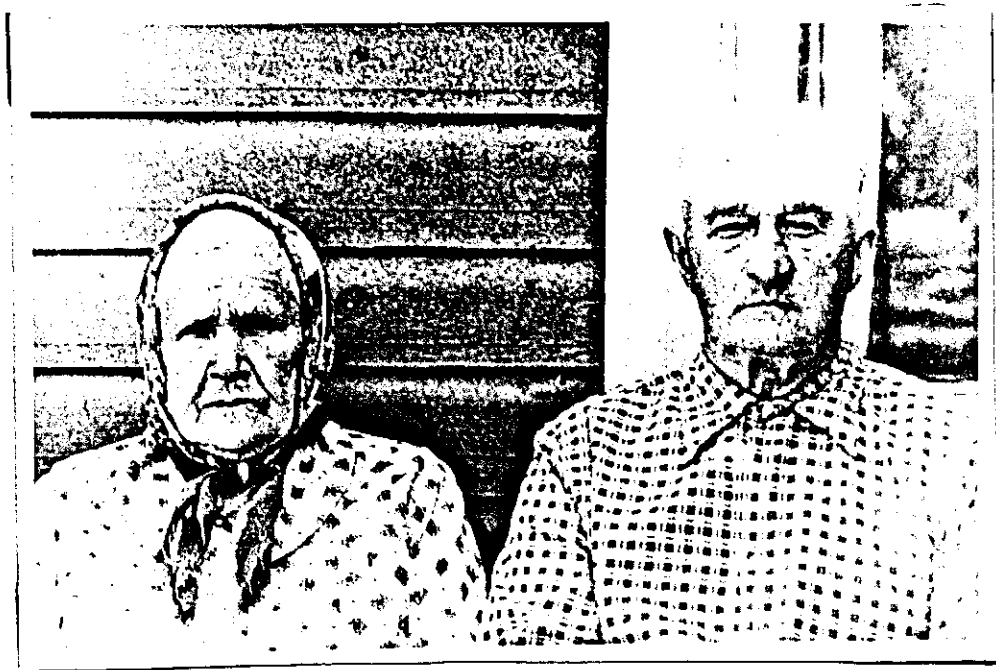
Lemantaučiznos dvaro rūmai šiandien.

Foto M.Vaičelio, 1978.05.15

Kalva, ant kurios stovėjęs vėjinis malūnas.
Matyti malūno pamatų akmenys.

Foto M.Vaičelio, 1978.05.15

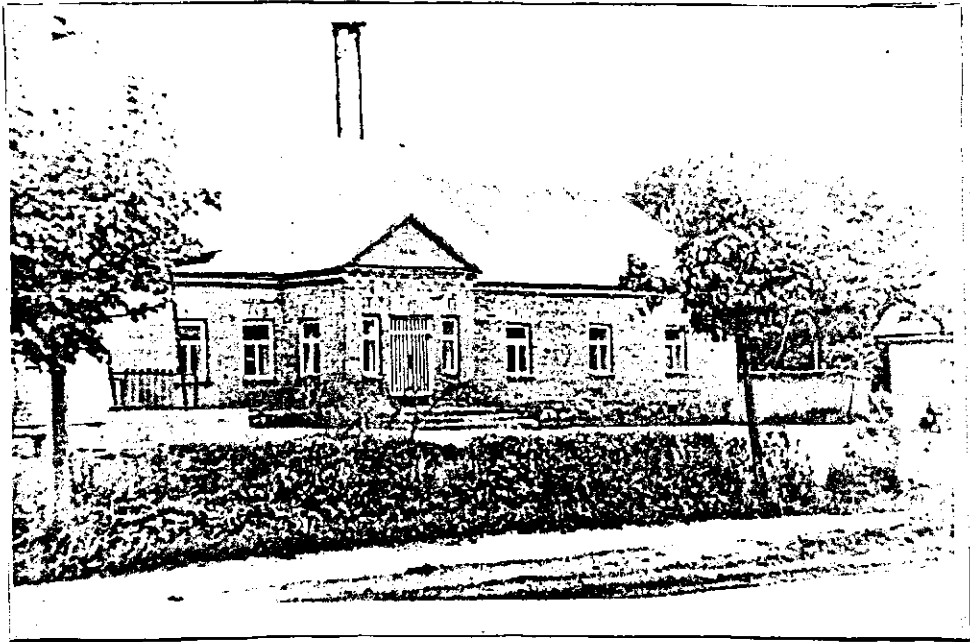

Šeinius pusbrolis Vladas Brasiūnas
su žmona Elžbieta.

Foto M.Vaičelio, 1978.05.15

Šeinius pusbrolis Stasys Brasiūnas,
"Vasaros vaišėse" vadinamas Stasiuku.
Foto M.Vaičelio, 1978.05.15

Čia mokėsi Ignas Šeinius Musninkuose.
Dabar pastatas priklauso vid.mokyklai.
Foto M.Vaičelio, 1978.05.15

L i t e r a t ū r a

Lietuvių literatūros istorija, III-1. V., 1961.

Vytautas Galinis. Naujos kryptys lietuvių literatūroje. V., 1974.

Literatūra ir kalba, XIV. V., 1977.

Ignas Šeinius. Vasaros vaisės. Kuprelis. V., 1970.

L. Timofejevas, N. Vengrovas. Literatūros mokslo terminų žodynėlis. V., 1961.

Janina Žekaitė. Lietuvių romanas. V., 1970.

T U R I N Y S

I.	Įvadas	1
II.	Kaip vertiname impresionizmą ir I.Šeiniūso kūrybą	4
III.	Atsiminimai:.....	13
	A)Brasiūno atsiminimai	13
	V.Brasiūno atsiminimai	17
	H.Baronaitės-Brasiūnienės atsiminimai....	17
	F.Bistrajytės-Ambrazevičienės atsiminimai	18
	M.Tamoševičiūtės-Šuračliauskienės atsiminimai.....	18
	K.Veriko atsiminimai	19
	B.Brasiūno atsiminimai	19
	J.Barono atsiminimai	20
	Atsiminimų patvirtinimai	21
IV.	Iliustracijos	24
V.	Literatūros sąrašas	28